

akti+

Když pot
šetří krev

report

Připraveno
ve spolupráci
s redakcí:

Když pot šetří krev

Patnáctka „DIV“áků vybíhá z chrudimských kasáren. Na zádech batoh s dvaceti kily, maskáče, kanady, bojová vesta, zbraň. Pro nové příslušníky 43. výsadkového praporu, kteří procházejí dvoutýdenním doplňujícím intenzivním výcvikem (DIV), začíná tři a půl kilometru pravdy, potu a hlavně odhodlání – nevzdat to!

„Jsou to vojáci, kteří už prošli naším výběrovým řízením,“ říká nadrotmistr Martin Šromovský, instruktor 43. výsadkového praporu Chrudim. „Někteří tu jsou pouhé tři měsíce, jiní o něco déle. Právě teď jsou na konci dvoutýdenního intenzivního výcviku a nyní na ně čeká tři a půl kilometru dlouhý běh, na nějž pak bude bezprostředně navazovat další taktická činnost.“

43. výsadkový prapor v Chrudimi patří k několika útvarům v české armádě, které pořádají pro nábor nových vojáků vlastní výběrové řízení. „Sítém k nám projdou opravdu jen ti nejlepší,“ vysvětluje instruktor. „Ale ani pak nemají ještě vyhráno, musí totiž úspěšně absolvovat DIV pod vedením našich instruktorů. Hlásí se k nám jak noví rekruiti, kteří přijdou z civilu a mají za sebou výcvik ve Vyškově, tak i vojáci z útvarů napříč armádou. Měříme všem stejně, žádné rozdíly ani výhody tu neplatí.“

Ještě před tím, než vojáci vyběhnou z kasáren, nabírají si zbraně a nabalí si do batohu povinný materiál, který mají na seznamu. Následuje krátká rozcvička a protažení, aby byli správným způsobem rozehráni a připravení na přesun. Pak už se připraví do formace a vybíhají z „brány borců“.

Tři a půl kiláku do půl hodiny

Trasa vede po rušné silnici, pak ostře zahne do mírného kopce směrem kletišti, následuje rovinka, aby opět v mírně nakloněném kopci dostala fyzická, ale i psychika pořádně naloženo. Trasu mají instruktoři zmapovanou. Velmi dobře znají místa, kdy tělo začíná tuhnout a dvacetikilová zátěž se zdá čím dál těžší. V tuhle chvíli, kdy přichází na trase první krize, zahřmí mrazivým vzduchem otázka instruktorů.

„Chce se někdo vrátit?“ – „Ne!“, odpovídá jednohlasně skupina patnácti vojáků v maskáčích. „Neslyším, co říkáte,“ zaburácí znovu instruktor. – „Ne, nikdo!“, zahřmí společný pokřik běžců.

Další krize přichází půl kilometru před cílem. Po tvářích stéká pot, ruka se dotýká batohu před sebou, nohy začínají opět tuhnout. Instruktoři opět pomáhají překonat další krizi. „Chce to někdo vzdát,“ nese se vzduchem nepříjemná otázka. – „Nikdo!“ – zazní jasná odpověď zpod batohů. „Kdo jste,“ ptá se instruktor. – „Výsadkáři,“ odpovídají běžící vojáci.

„Ty pokřiky, kterými instruktoři častují běžící vojáky, k tomu stoprocentně patří,“ vysvětluje instruktor Šromovský, sám účastník několika zahraničních misí. „Když

přichází krize, musí přijít nějaké nakopnutí, a ten pokřik je jedna z možností, kdy se člověk zakousne a nechce se vzdát, i když to moc bolí. A o tom to je. Je dobré si nanečisto projít fyzickou i psychickou krizí, vyzkoušet si svoje tělo, co umí, co dokáže. Ve chvíli, kdy pak jde o život, automaticky tyto zkušenosti naskakují. Proto nás také reprezentuje heslo – Pot šetří krev!“

Správně nabalený batoh – základ úspěchu

Tempo je nutné udržovat stále stejné, hlavně to nepřepálit na začátku. Těch dvacet kilo na zádech se pěkně pronese a po pár kilometrech svaly na nohou dostávají zabrat. „Zvládnout určenou trasu musí do daného půlhodinového limitu, a to dnes všichni zvládli,“ konstatuje Martin Šromovský. „Ne vždy se to všem podaří. Na posledních metrech je to opravdu na krev. Přesun absolvují s plnou zátěží přesně tak, jak budou chodit na patroly.“

Základem je zároveň mít na sobě bojovou vestu, zbraň. Ve vestě mají minimum zásobníků a věci, které potřebují k boji. V batohu musí mít takové vybavení, aby byli schopni vykonávat patrolovací činnost. „Je to například zbytek zásobníků, věci na převlečení, věci na spaní

a další vybavení, které potřebují k vedení další bojové činnosti,” vysvětluje nadrotmistr Šromovský. „Výcvik vedou zkušení instruktoři, kteří mají za sebou několik zahraničních misí. Ti se snaží nováčkům předat praktické zkušenosti, aby se mohli co nejrychleji zařadit na výsadekové roty a na roty bojové podpory. Velmi cenné je pro ně například správné zabalení batohu. Nevědí, jak ho balit, s tím jsou největší problémy. Instruktoři jim to v přípravné fázi ukážou, kam si dát různé vybavení tak, aby se pohodlně nosilo a nepřekáželo jim v další činnosti. Špatně zabaleny batoh dává zabrat zádům, musí být vyvážený, nikde nesmí tlačit. Jsou to zkrátka cenné rady, které jim musí přejít do krve.“

Červený baret po prvním seskoku

Dostat se k výsadekářům je snem mnoha kluků i holek, kteří se do armády hlásí, ale i některých vojáků, kteří už prošli vojenským drilem u jiného útvaru. Nasadit si červený baret ale není jen tak. „Tento doplňující intenzivní výcvik je jen dalším stupněm, jehož splněním se přiblíží k zařazení k chrudimským paragánům,” konstatuje nadrotmistr Martin Šromovský. „Červený baret si však budou moci nasadit až poté, co absolvují další kurz, který zakončí prvním seskokem. Patnáctka, která nyní dokončuje dvou týdnů DIV, má dobře našlápnuto. Všichni v limitu doběhli do cíle, nyní mají chvíli na to, aby se převlékli, dodali tělu tekutiny a nějakou energii. Pak se musí namakovat, čeká je pod vedením instruktorů taktická činnost v terénu. Budou překonávat komunikaci a vyzkouší si reakci na kontakt.“

Nejvíc bolí ramena a lýtka

Pro výcvik taktiky je patnáct vojáků rozděleno do dvou skupin. Opět batoh na záda a driluje se přechod přes komunikaci. „Všechna bojová činnost je o týmu,” pokračuje instruktor. „Jednotka o sobě musí vědět, být sehraná. Selhání jedince může ohrozit životy všech.“

O tom, že do výcviku šli budoucí výsadekáři s odhodláním nevzdat to, svědčí i jejich reakce.

„Je to super, hrozně mě to baví. Nejhorší je asi terén, to trní, kterým se musíme prodírat,” svěříje se první.

„Konečně dělám něco, co mě naplňuje, instruktoři nás na zátěž postupně připravují, ale chce to umět relaxovat a nabrat sílu do dalšího dne,” konstatuje další.

„Nejvíc mě překvapilo, že ten celkový výcvik má hlavu a patu. Instruktoři to mají opravdu zmaňnuté, jsou to pro nás úplně nové věci. Učí nás tak, abychom to v co nejkratším čase zvládli,” dodává třetí.

„Sice není každý den extrém, ale tím, jak je zátěž rozdělena do několika dnů, cítím, jak se nabaluje únava a teď ke konci všechno těžkne,” říká čtvrtý.

Dojde i na kritiku některého vybavení. „Není moc kvalitní, zvláště to cítím na batohu, asi budu muset zainventovat,” usmívá se další z nováčků.

Na všech je vidět vyčerpání a únava, kapky potu jim stékají zpod přileb po namaskovaných tvářích. „Jak se postupně nabaluje, den po dni, únava nastupuje a je znát. Nejvíc mě bolí ramena a lýtka,” popisuje další.

„Tak úplně jsem nečekal, že poběžíme dvakrát tady nahoru. Takže určitě mi dal zabrat běh. U vesty jsou docela těžký pláty. Batoh se nedá zapnout na bederák, proto jsem měl problém jej zvládnout při běhu. Ale nakonec pohoda, ono se to poddá. Jasně, držíme se a dáme to!” usmívá se poslední z družstva.

„Je to především o hlavě,” konstatuje nadrotmistr Martin Šromovský. „Ten člověk musí vědět, do čeho jde. Musí si nějaké informace o jednotce zjistit předem a hlavně musí opravdu chtít. Pokud to nemá v hlavě, svaly jsou mu na nic, a tuto náročnou práci nezvládne. Mezi nás opravdu patří jen ti nejlepší.“

Text a foto: Jana Deckerová

Galerie vojáků, kteří položili život za vlast

Robert Vyroubal

(25. srpna 1973 – 31. května 2011)

Pohodový Virus

V červenci loňského roku zveřejnilo Ministerstvo obrany elektronickou databázi www.inmemoriam.army.cz, jejímž cílem je dát jména a tváře lidem, kteří položili život za naši vlast. A to ať již během služby doma v České republice, či během zahraničních misí. Také A report by rád přispěl k tomuto velice prospěšnému dílu. Postupně budeme zveřejňovat příběhy vojáků, kteří položili své životy během služby v Armádě České republiky. Čest jejich památce.

V úterý 31. května 2011 pražilo v afghánské provincii Wardak slunce už od rána. Na první pohled to vypadalo, že by relativní dopolední pohodu nemělo nic narušit. Bylo to v rozporu se skutečností, že právě provincie Wardak byla považována za jednu z pěti nejnebezpečnějších oblastí Afghánistánu. Území totiž protínala klíčová strategická cesta mezi metropolí Kábulem a jihoafghánským Kandahárem. Silné útoky povstalců zde byly doslova na denním pořádku.

Výbuch poblíž Salaru

Naše 2. jednotka výcvikového a poradního týmu OMLT měla toho dne na programu přesun. Bylo krátce po deváté hodině, když se na asfaltové silnici poblíž vesnice Salar ozval mohutný výbuch. Nadzvedl lehké obrněné vozidlo Iveco naší armády do vzduchu a převrátil ho. Střecha se utrhla. Rotmistr Robert Vyroubal byl na místě mrtvý, afghánský tlumočník zemřel krátce po incidentu. Také řidič vozidla rotmistr Ivan Vorel byl těžce zraněn. Jeho stav se však díky úsilí zdravotníků podařilo stabilizovat a leteckým speciálem ho přepravit do Ústřední vojenské nemocnice v Praze Střešovicích. Velitel 2. jednotky OMLT podplukovník Michal Kucharský utrpěl lehké zranění. Po ošetření se ale rozhodl v afghánské misi pokračovat.

Výbuch způsobila nastražená improvizovaná nálož. Na místě incidentu se našel zhruba dvousetmetrový drát, kterým byla odpálena z úkrytu. Byla uložena v propustku pod asfaltovou silnicí. Podle odhadu vážila zhruba padesát kilogramů.

Veterán zahraničních misí

Robert Vyroubal byl příslušníkem 73. tankového praporu. V afghánském Wardaku působil jako střelec operátor. Narodil se 24. 1. 1980 ve Šternberku. Po ukončení základní školy v Bouzově nastoupil v září 1994 na Střední odborné učiliště tradičních řemesel (obor truhlář) v Brně. To zakončil maturitou. V letech 1999–2000 absolvoval základní vojenskou službu u 73. mechanizovaného praporu v Přáslavicích. Dělal řidiče bojového vozidla BVP-2.

V lednu 2001 se k tomuto útvaru vrátil jako voják z povolání. Po absolvování rotmistrovského kurzu na Vojenské akademii ve Vyškově zastával funkci zástupce velitele mechanizované čety. Od března do srpna 2002 působil jako příslušník 1. česko-slovenského praporu KFOR na území Kosova. Do této mise se vrátil ještě jednou v roce 2004, a to s 4. česko-slovenským praporem KFOR. V roce 2005 absolvoval na Vojenské akademii ve Vyškově praporčický kurz.

Bluesový chraplák

V září následujícího roku byl vyslán jako velitel družstva strážní čety 12. kontingentu Vojenské policie do Iráku. Jednalo se o operaci MNF-I. Také v této zemi byl nasazen ještě jednou jako příslušník 4. kontingentu AČR MNF-I, a to v roce 2008. „S Robertem jsem se seznámil v roce 2007 při výcviku do této mise. Přišel jsem k nástupce na rotě a čtu, že velitele družstva mi v irácké Basře bude dělat praporčík Vyroubal. Vůbec jsem nevěděl, o koho jde, a tak jsem začal nenápadně sondovat u služebně starších. Odpovídali mi vesměs všichni hodně podobně: Virus? Tak to máš super, je naprosto v pohodě, férový chlapík, svému řemeslu rozumí a nezkaží žádnou legraci. V několika dalších měsících jsem jim musel dát za pravdu,“ vzpomínal na svého bojového kolegu a kamaráda desátník A. V. „Na mě osobně vždycky nejvíce působil jeho hlas. Chraplák bluesového zpěváka. Nejdřív jsem ho podezíral z pozérství, ale křivdil jsem mu. Ať uděloval rozkazy, vysvětloval, diskutoval, smál se nebo mluvil vážně, vždycky tím svým naprosto nezaměnitelným hlasem. Představoval jsem si ho, jak takhle žvatlá doma na svého synka, a pokaždé mě to rozesmálo. Znáte to, když někoho slyšíte za sebou a musíte se otočit, protože jen podle hlasu ho nemůžete identifikovat? To se vám u Viruse nemohlo stát.“

Všichni se museli smát

V březnu 2011 byl Robert Vyroubal vyslán jako příslušník 2. jednotky OMLT ÚU AČR ISAF do Afghánistánu. A právě při této misi byl smrtelně zraněn. Všichni jeho kolegové na něho vzpomínají jen v dobrém. Ať prý mluvil o čemkoli a s kýmkoli, svůj projev prokládal pravidelnými nakažlivými salvami smíchu. Každý, kdo poslouchal rotmistra Vyroubala, musel se smát, nebo aspoň usmívat. Nešlo prý o laciné vtípky, nešlo o to, věci zjednodušovat, bylo to naprosto srdečné a spontánní. Byl to jeho způsob jak brát věci s nadhledem a optimisticky.

„Vztahy mezi lidmi jsou strašně komplikované záležitosti, mezi vojáky stejně tak. A mezi vojáky v misi mohou být jako sud se střelným prachem. Ale nikdy jsem nikoho neslyšel říct ani křivé slovo na adresu Roberta. Svou bezprostřední přirozeností dokázal

vycházet naprosto se všemi a všichni s ním. Nedokázal říct ne na jakoukoliv prosbu či žádost. Snad proto to nedokázali ani ostatní, když je o to samé požádal on. Bylo to naprosto odzbrojující. Mnozí z nás někdy musí vynaložit spoustu sebezapření, on si s ničím takovým hlavu lámat nemusel, to dobré bylo prostě v něm,“ vzpomínal na něj desátník A. V.

Povýšen na poručíka

Ostatky rotmistra Vyroubala byly převezeny do vlasti a s vojenskými poctami 10. 6. 2011 uloženy na hřbitově v Bouzově. Posmrtně byl povýšen do hodnosti poručíka a vyznamenán nejvyšším resortním

vyznamenáním Křížem obrany státu. „Vždy je nutné mít notnou dávku odvahy, aby člověk vystoupil z řady a bojoval za to, co je správné a riskoval život. Jeho jméno nebude v Armádě České republiky nikdy zapomenuto,“ řekl při této příležitosti tehdejší ministr obrany Alexandr Vondra. A měl pravdu, každý rok si vojáci připomínají výročí této tragické události. V únoru 2013 byla právě na jeho počest přejmenována základna českých vojáků v afghánské provincii Wardak na Vyroubal Czech Camp.

Text: Vladimír Marek,
foto: www.inmemoriam.army.cz

Léčka, přepad i noční přežití

Tři desítky příslušníků 4. výsadkové roty aktivní zálohy prošli koncem loňského roku týdenním výcvikem ve vojenském újezdu Hradiště v Doupovských horách. Na protiletadlové střelnici Březina je čekalo zvládnutí problematiky „Personal Recovery S. E. R. E. – Survival, Evasion, Resistance, Escape (Záchrana osob – přežití, vyhýbání se, odpor a únik). Nedílnou součástí byly i střelby družstev a taktika zaměřená na hlavní činnosti výsadkových jednotek.

„Máme tu vyvedeno třicet tři záložníků z celkových šedesáti dvou,“ informuje náčelník skupiny přípravy Aktivní zálohy 43. výsadkového praporu Chrudim nadporučík Pavel Kínc. „Toto je celkově čtvrté cvičení výsadkové roty aktivní zálohy v tomto roce a zároveň druhé, které probíhá společně s vyvedením jednotek celého praporu.“

Noční přežití v minus patnácti

Záložníci červených baretů měli za úkol procvičit především metodiku „Personal Recovery S. E. R. E.“. „Je zde hodně nováčků, kteří jsou s jednotkou na cvičení úplně poprvé,“ konstatuje nadporučík Kínc a dodává,

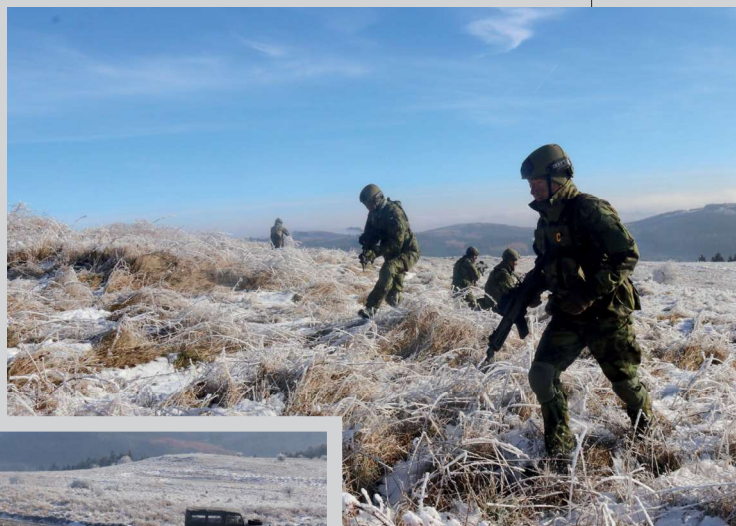
že právě pro ně je tento výcvik velmi náročný, protože získávají první praktické zkušenosti přímo v drsném terénu Doupovských hor.

Záložníci si vyzkoušeli i noční přežití při minus patnácti stupních. Museli si vybudovat improvizované přístřešky, v nichž strávili noc na sněhu. „Ti, kteří podcenili přípravu a neměli zimní spacáky, si to budou určitě pamatovat a příště výbavu nepodcení,“ usmívá se Pavel Kínc. „Ve chvíli, kdy nastupovali k výcviku, to totiž na sněhovou nadílku a mráz vůbec nevypadalo. Mnozí měli letní spacáky a výbavu. Doupovské hory se jim ale představily s plnou parádou. Během jednoho dne napadlo pár desítek

centimetrů sněhu a mráz v noci klesal hluboko pod nulu. Ale i tyto zkušenosti, i když pro ně byly opravdu nepříjemné, jsou nezbytné. Příště stejnou chybu nezopakují.“

Minometry, granátometry i Carl Gustav

Oblast zvládnutí problematiky Personal Recovery S. E. R. E. v sobě zahrnuje celou řadu teoretických znalostí a praktických dovedností umožňující záchranu a přežití v krizových situacích v prostoru vedení bojových operací. Zkušenými průvodci byli záložníckým instruktoři 43. výsadkového praporu. I přesto, že jsou

jednotlivé prvky určeny především na plnohodnotnou podporu jednotek české armády v Afghánistánu, o užitečnosti takových zkušeností při plnění úkolů není třeba pochybovat.

„Tento druh výcviku, který jsme naplánovali společně s jednotkami celého praporu, se nám velmi osvědčil,“ pokračuje Pavel Kinc. „Spolu s nimi můžeme využívat jejich podpůrné praporečné jednotky, od roty logistiky, praporečného obvoziště, včetně instruktorů nebo i zbraní, které nemají záložníci přidělené, jako jsou minomety, automatické granátomety AGS a případně se mohou seznámit i se zacházením protitankové zbraně jako Carl Gustav.“

Od arktického mikrobiologa po automechanika

43. výsadkový prapor a jeho 4. rota aktivní zálohy má oproti jiným jednotkám aktivní zálohy, které jsou při krajských vojenských velitelstvích, jistá specifika. „Především není zase tak jednoduché se k této jednotce aktivní zálohy bojového útvaru dostat,“ vysvětluje nadporučík Kinc. „K tomu, aby se k nám zájemce o aktivní zálohu dostal, musí projít výběrovým řízením, které je prakticky stejné jako u profesionálních výsadkářů. Jen s tím rozdílem, že se koná ve dvou dnech a je to vždy o víkend. Chceme tím umožnit lidem z civilního prostředí ze tohoto výběrového řízení zúčastnit ve dnech jejich pracovního volna. Samozřejmě je zkráceno oproti ostrému výběrovému řízení, proto tam chybí disciplíny jako překážková dráha NATO nebo některé vytrvalostní přesuny se zátěží.“

Jednotka aktivní zálohy, která vznikla při 43. výsadkovém praporu, má ale i zajímavé a hlavně pestré profesní složení. „Máme tu arktického mikrobiologa, daňového poradce, učitele tělocviku, učitele matematiky a fyziky, automechanika, zkrátka, když to přeženu, na jakoukoliv profesi si vzpomenete, máme ji tady,“ usmívá se Kinc. „Naplněnost je velmi slušná. Z celkového naplánovaného počtu sto padesáti záložníků máme v současnosti na tabulkách šedesát dva. Teď jich tady máme vyvedeno třicet tři, a to kvůli legislativě, protože ta určuje, na kolik dní v roce může být záložník v jednom roce povolán. Vzhledem k tomu, že někteří už na cvičeních v tomto roce byli, nemohli se právě tohoto zúčastnit.“

Předávání rad a zkušeností je v týmu samozřejmost

Prevažná část záložníků, kteří absolvovali koncem roku na Doupově výcvik, jsou absolutní nováčci. Další například skončili s aktivní službou v armádě a mají naopak vojenský dríl v krvi. „Ti jsou potom i takoví tahouni pro nové záložníky, kteří jejich cenných rad velmi rádi využívají,“ dodává náčelník skupiny přípravy nadporučík Kinc.

„Pro mě osobně je to ohromná zkušenost a musím říct, že i fyzicky je to hodně náročné,“ svěřil se šestadvacetiletý desátník Alexandr Huk, student posledního ročníku magisterského studia, který se brzy stane učitelem tělesné výchovy a zeměpisu. „U aktivní zálohy jsem čtyři roky, ale lákalo mě zkusit to u výsadkářů. Jsem tady na cvičení poprvé, je to tu mnohem náročnější, ale funguje to tady o hodně lépe. Svého rozhodnutí určitě nelituji, zkušenosti jsou pro mě hodně cenné, a doufám, že do jednotky rychle zapadnu.“

K tomu, aby tomu tak bylo, pomáhají svými radami zkušení kolegové, kteří jsou v jednotce déle. Tím je i desátník Pavel Kvaš, který je v jednotce už rok a půl. „I když už mám lecos za sebou, vždy se najde něco, co překvapí. Na vlastní kůži jsem si vyzkoušel výkyvy počasí, jaký materiál si přístě vzít s sebou

nebo naopak, co je naprostá zbytečnost. Z každého cvičení si zkrátka vždy odnesu něco nového. Důležité je i stmelení jednotky, aby fungovala. Proto se my zkušenější snažíme poradit nováčkům a předat jim to, čím jsme se museli prokousávat sami. I to dělá jednotku jednotkou. Je to o týmu.“

Dvě stovky výsadkářů na Doupově

Kromě příslušníků aktivní zálohy plnily na mnoha místech vojenského újezdu Hradiště své výcvikové úkoly i dvě stovky chrudimských „paragánů“ ze 43. výsadkového praporu. „Vojáci se tu po celý týden zdokonalovali v komplexním polním výcviku, který byl především zaměřen na střeleckou přípravu jak z ručních, tak z lafetovaných zbraní, dále na hod granátu, ale i na taktickou přípravu a zimní přežití,“ konstatoval velitel roty zbraní u 43. výsadkového praporu kapitán Tomáš Jašek. „Výcvik probíhal přes den, ale i v noci, jedna skupina nacvičovala metodiku zásahu a taktiku pohybu včetně přepadu. Na polní střelnici Plešivec zase drilovalo družstvo profesionálních výsadkářů za přísných bezpečnostních opatření a pod vedením pyrotechnika hod ručním granátem.“

Text a foto: Jana Deckerová

Resort obrany si uvědomil, že mezi novodobými válečnými veterány vzniká početná skupina lidí, kteří v brzké době budou potřebovat péči srovnatelnou s těmi druhoválečnými

Péče o válečné veterány je prioritou

V současné době eviduje Ministerstvo obrany téměř patnáct tisíc válečných veteránů a Odbor pro válečné veterány věnuje péči o ně mimořádnou pozornost. A to nejen o ty druhoválečné, kterých bohužel dramaticky ubývá, ale především o ty novodobé, jimž je věnována přelomová Koncepce péče o válečné veterány na léta 2017–2021.

Až donedávna se stát zabýval výhradně péčí o druhoválečné veterány. Jejich řady však nezdrtitelně řídnu, a tak se dokonce před několika málo lety vážně uvažovalo o zrušení sítě terénních pracovniců, kteří válečným veteránům pomáhají, i o postupném snižování počtu lůžek v nemocnicích a tím i objemu poskytované péče. „Obrazně řečeno se našťástí podařilo včas slápnout na brzdu,“ říká ředitel odboru pro válečné veterány MO plukovník gšt. Eduard Stehlík. „Stát se péče musí postarat i o novodobé válečné veterány, a to ve všech věkových kategoriích. Navíc od první války v Perském zálivu v roce 1990 uběhla již prakticky tři desetiletí, takže i mezi tehdejšími příslušníky naší protichemické jednotky najdeme osmdesátníky.“

Jedna, ale i patnáct zahraničních misí

V České republice jsou dnes tři různé početné skupiny válečných veteránů. Jednak jsou to druhováleční veteráni, kterých je pouhých 419 a jejich průměrný věk se pohybuje kolem 95 let. Ještě menší skupinou

jsou lidé, jimž byl přiznán charakter válečného veterána na základě zákona č. 262/2011 Sb. o účastnících odboje a odporu proti komunismu – žijících je zhruba padesát. „Jednoznačně nejpočetnější, a svým složením zároveň nejpestřejší skupinou, jsou váleční veteráni, kteří po roce 1990 prošli zahraničním nasazením, ať

již v rámci bývalé československé armády, anebo v Armádě České republiky. Jejich počet již přesáhl čtrnáct a půl tisíce,“ upozorňuje Eduard Stehlík. „Někteří z nich mají za sebou jednu, dvě, či tři mise, ale máme i takové veterány, kteří jich absolvovali patnáct. Pokud si uvědomíme, že v zahraničí strávili pokaždé v průměru půl

roku, znamená to, že řada z nich byla nasazena v zahraničních operacích, kdy jim šlo mnohdy o život, šest dlouhých let. To je již časově plně srovnatelné s dobou, kterou kdysi strávili na frontě veteráni druhé světové války.“

Počet novodobých veteránů neustále roste

Pod pojmem péče o válečné veterány byla u nás až donedávna míněna výhradně péče seniorská, kterou poskytuje armáda ve svých zařízeních nebo ji zajišťuje s pomocí Československé obce legionářské a jejich terénních pracovníků (s využitím dotací poskytnutých resortem obrany). Nově schválená Koncepce, kterou se nyní péče o válečné veterány řídí, je již zaměřena na novodobé válečné veterány, kteří jsou rozděleni do čtyř základních skupin. Tou první jsou novodobí váleční veteráni v seniorském věku. „U nejstarších z nich jsme chtěli v plném rozsahu zachovat kvalitní seniorskou péči, kterou již díky druhoválečným veteránům umíme,“ pokračuje Eduard Stehlík. „Při obhajobě nové Koncepce jsem se opakovaně setkával s překvapením, že máme novodobé válečné veterány ve vysokém věku. Padaly dotazy, kde jsem je, sebral. S určitou nadsázkou jsem odpovídal, že přestože jsem nemíval z matematiky dobré známky, dokážu si spočítat, že pokud někdo odjížděl na počátku 90. let do Perského zálivu a bylo mu padesát let, tak je přeci jasné, že je to dnešní osmdesátník.“

Druhou skupinu novodobých válečných veteránů reprezentují lidé, kteří jsou stále ještě v produktivním věku, ale armádu již opustili. „U nich se snažíme péči kromě té zdravotní zaměřit i na případnou pomoc při hledání zaměstnání,“ konstatuje jeden z autorů koncepce. „Následuje skupina, která se chystá z armády odejít. Tam je zapotřebí péči cílit na rekvalifikaci a pomoc při hledání odpovídajícího zaměstnání. A poslední čtvrtou skupinu tvoří váleční veteráni, kteří dosud slouží v armádě a do civilu se v nejbližší době odejít nechystají. Tam se pokoušíme nalézt způsob, jak takového člověka zvýhodnit určitými benefity již v rámci jeho služby.“

Podstatné je především to, že si resort obrany uvědomil, že mezi válečnými veterány narůstá početná skupina lidí, kteří v brzké době budou potřebovat srovnatelnou péči, jako tomu dosud bylo u veteránů druhoválečných. „Jejich počet může velmi brzy raketově narůst a my se na to musíme včas připravit,“ upozorňuje Stehlík. „Jde především o zajištění dostatečného počtu nemocničních lůžek pro válečné veterány a případně i míst v domovech pro seniory. Jako první si to uvědomili ve Vojenské nemocnici v Olomouci. Její ředitel, plukovník gšt. Martin Svoboda, na vznikající problém upozorňoval již několik let a právě z jeho průkopnické práce jsme při tvorbě Koncepce vycházeli.“

Statut válečného veterána není automatický

Odbor péče o válečné veterány vede kompletní databázi novodobých veteránů. Ta je průběžně aktualizována, ale o osvědčení válečného veterána musí člověk požádat. „Není vydáváno automaticky, a proto se domnívám, že novodobých válečných veteránů je ve skutečnosti přibližně o dva tisíce více, než máme nyní v evidenci. Stále je totiž mnoho těch,

kteří sloužili v 90. letech v rámci misí UNPROFOR, SFOR a IFOR na území bývalé Jugoslávie, a o vydání osvědčení si dosud nepožádali,“ uvažuje Eduard Stehlík. S tím, jak se začaly objevovat některé benefity, si i tito bývalí vojáci uvědomili, že pro sebe mohou něco pozitivního čerpat a žádosti oproti minulosti výrazně přibýlo.

„Pokud jde o faktickou pomoc válečnému veteránovi, je zapotřebí, abychom se o potřebě poskytnutí takovéto pomoci vůbec dozvěděli. V okamžiku, kdy bude problém na stole, jsme připraveni ho řešit, a to individuálně, případ od případu,“ konstatuje Stehlík. „Bohužel se stávalo, a někdy dodnes stává, že váleční veteráni opouštějí armádu ve zlém – předčasně, ne z vlastního rozhodnutí. Požádat proto právě armádu o nějakou pomoc je pak pro dotyčné mnohdy nepřekonatelný problém. Nicméně v posledních letech se nám i díky spolupráci s útvary a organizacemi sdružujícími válečné veterány daří o těchto případech dovídat a snažíme se efektivně pomáhat.“

Zájem o bývalé vojenské profesionály roste

Pro některé zaměstnavatele jsou bývalí vojáci neuvěřitelně cennou devizou. „Nabízíte jim člověka, který má určitou hierarchii hodnot, odolává stresové zátěži, je dočivlivý, zvládá, a to často i na vysoké úrovni, komunikaci v angličtině, má zkušenost s těžkými stroji nebo vlastní řidičský průkaz skupin C, D i E,“ vypočítává Eduard Stehlík schopnosti bývalých vojáků. „Jsou to lidé, které zaměstnavatelé na své pozice zoufale shánějí přes úřady práce. Právě tady vidím největší potenciál resortu obrany. Tedy nabídnout zaměstnavateli konkrétního člověka přímo na jím hledanou pozici.“

Už v roce 2015 spustilo Ministerstvo obrany program zaměstnávání veteránů ve státních firmách a organizacích. To se týká i podniků zřizovaných resortem obrany. Například Vojenské lesy a statky ČR zaměstnávají bývalé profesionální vojáky, kteří odešli z armády, na pozicích ostrahy. Také v dalších státních podnicích podřízených Ministerstvu obrany – Vojenský technický ústav Praha, Vojenský opravárenský podnik Senov u Nového Jičína, Letecké opravny Malešice Praha, Vojenský výzkumný ústav Brno – našlo zaměstnání mnoho bývalých vojáků z povolání.

„S geniálním nápadem přišla pražská záchranná služba,“ připomíná ředitel Stehlík. „Začala nabízet bývalým vojákům rekvalifikaci na pozici řidiče záchranné služby – záchranáře. Jsou schopni si ho připravit, vyškolit, nabídnout mu pracovní pozici včetně ubytování a tito lidé po určité době získávají certifikát, který je platný na celém území republiky. I to je jeden z příkladů, jak válečné veterány zaměstnat.“

Podpora válečných veteránů prioritou

Posledním příkladem pomoci válečným veteránům bylo společné memorandum Ministerstva obrany a Svazu průmyslu a dopravy ČR, které v prosinci loňského roku podepsali ministr obrany Lubomír Metnar a prezident svazu Jaroslav Hanák. Váleční veteráni získají přístup do databáze volných pracovních míst 11 tisíc firem z 35 odvětví české ekonomiky od automobilového průmyslu, přes energetiku, dopravu, chemický průmysl, informační technologie až po mnohé další. To by jim mělo napomoci usnadnit hledání zaměstnání mimo resort po skončení činné služby. Informace o zaměstnávání válečných veteránů budou zveřejňovány na webové stránce svazu www.sprc.cz. Podpora válečných veteránů je pro resort obrany i pro samotného ministra Lubomíra Metnara prioritou. Při podpisu memoranda zdůraznil, že kromě zdravotní a sociální podpory se u novodobých veteránů osvědčily především rekvalifikace, komunitní centra nebo benefiční programy.

Dokládají to i zkušenosti z fungování pilotního Komunitního centra pro válečné veterány v Brně, které působí při tamní vojenské nemocnici. „Brněnské KCVV odvádí obrovský kus práce jak v psychologickém poradenství, tak při hledání pracovních pozic. V neposlední řadě se však stalo místem setkávání civilní veřejnosti s válečnými veterány i válečných veteránů navzájem. Na základě výborných zkušeností z Brna se tak chystá ještě letos zřízením dalších komunitních center v Praze a Olomouci a na řadu by měl přijít i Tábor,“ cení si práce brněnského komunitního centra Stehlík. „Jsem přesvědčen, že se péče o válečné veterány bude v budoucnu i nadále zlepšovat a vždy zůstane jednou z výrazných priorit resortu. Muži a ženy, kteří ve prospěch České republiky nasazovali svůj život a zdraví v nebezpečných oblastech světa, si tuto péči, pomoci i náš zájem právem zaslouhují.“

Text: Jana Deckerová, foto: V. Marek a archiv plk. Stehlíka